

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Сунгурова О.Ю.

Коледж Національного фармацевтичного університету

У сучасному суспільстві значно підвищилися вимоги до діяльності та особистості викладача вищої школи, зумовлені насамперед підвищеними вимогами до майбутнього фахівця, якого він готує. Як відомо, одним із найголовніших завдань сучасної освіти є формування творчої особистості. Однак для його реалізації необхідне креативне самовираження самого викладача, оскільки викладач стає мотиватором у навчанні студентів та особистим прикладом спонукає їх до творчої діяльності.

Професійна компетентність викладача є багатоскладовою системою, що об'єднує такі елементи:

- підсистема професійних знань як логічна системна інформація основного матеріалу, що стосується професійної діяльності, зафіксована у свідомості;
- підсистема професійних умінь як психічних утворень, що полягають у засвоєнні людиною способів та методів професійної діяльності;
- підсистема професійних навичок — система дій, сформована в процесі накопичення досвіду та доведена до автоматизму;
- підсистема професійних позицій як сукупності сформованих установок, орієнтацій, оцінок внутрішнього й навколишнього досвіду, реальності й перспектив, а також домагань, які визначають характер професійної діяльності й поведінки фахівця;
- підсистема індивідуально-психологічних особливостей фахівця - поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які визначають індивідуальність, стиль професійної діяльності, поведінку, і виявляються у професійних якостях особистості;

- підсистема професійного розвитку, яка обумовлює потребу фахівця в постійному самовдосконаленні [1, с. 334-335].

Такі елементи, як знання, вміння та навички виступають як діяльнісно-рольові характеристики професійної компетентності викладача. Усі інші елементи можна вважати особистісними характеристиками, що вказують на ставлення фахівця до професійної діяльності та на його індивідуальний стиль. Ефективність виконання професійних завдань та обов'язків, що є критерієм відповідності професійній діяльності, залежить від поєднання діяльнісно-рольових та особистісних характеристик викладача.

Основу компетентності викладача вищого навчального закладу, на думку сучасних науковців, становлять професійні знання, вміння й навички.

Специфіка професійної діяльності викладача вищої школи полягає в тому, що він співпрацює зі студентами, які мають широкий спектр не тільки професійних, але і загальних інтересів, що вимагає від викладача володіння системою загальнокультурних, психолого-педагогічних знань, необхідних для організації ефективного навчального процесу, а й спеціальних знань, необхідних для підготовки спеціалістів.

Особливістю професійних педагогічних знань педагога вищої школи є їх багаторівневість. Знання повинні охоплювати декілька рівнів: методологічний (знання закономірностей розвитку загальнофілософського ряду, обумовленість цілей виховання і навчання тощо), теоретичний (закони, принципи й правила педагогіки та психології, основні форми діяльності), методичний (рівень конструювання навчально-виховного процесу), технологічний (рівень вирішення практичних завдань навчання і виховання в конкретних умовах).

Організаційну діяльність педагога вищої школи забезпечують такі вміння: мобілізаційні (формування інтересу, мотивації до навчального процесу; стимулювання до саморозвитку і творчої діяльності; інформаційні (вміння знаходити потрібну інформацію, систематизувати знання й адаптувати їх до навчального процесу, а також організовувати чітку й ефективну передачу знань; розвивальні (організація процесу взаємодії з метою створення умов для

всебічного розвитку особистості; орієнтаційні (спрямовані на формування ціннісних установок особистості, її світогляду, формування стійкого інтересу до майбутньої професійної діяльності, відповідно до індивідуально-психологічних особливостей особистості [1, с 42].

Теоретична підготовка викладача виявляється в здатності педагогічно мислити, що передбачає наявність у викладача певних професійних умінь: аналітичних, завдяки яким проявляється узагальнене вміння педагогічно мислити: діагностувати педагогічні явища, аналізувати їхні складові; знаходити способи оптимального вирішення проблем, що стосуються навчального процесу; прогностичні, які проявляються в прогнозуванні навчального процесу, розвитку особистості; проєктивні, що полягають у конкретизації педагогічного прогнозування в планах навчання і виховання, обґрунтування способів та етапів їх реалізації; рефлексивні, що проявляються в уміннях педагога аналізувати свою професійну діяльність: правильність постановки мети й завдань; адекватність змісту навчального процесу поставленим завданням; відповідність форм, методів, засобів індивідуальним та віковим особливостям студентів тощо [3].

Проаналізувавши структурні компоненти професійної компетентності викладача у ВНЗ, можемо зазначити, що професійна компетентність відіграє одну з головних ролей у формуванні творчої особистості студентів. Адже результат залежить саме від професійних знань викладача та від обраних ним методів і форм роботи, які сприятимуть формуванню творчості майбутніх фахівців.

Отже, ми виявили, що у процесі формування творчої особистості викладача необхідні професійні знання, уміння та навички, що входять в структурні компоненти його професійної компетентності. Обрані викладачем інтерактивні методи навчання, методики критичного мислення сприятимуть розвитку таких якостей майбутніх фахівців, як самостійність, ініціативність, креативність, вихованню почуття колективізму, а саме ці якості є ключовими у творчої особистості.

ЛИТЕРАТУРА

1. Психология и педагогика. Учебное пособие/Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Сластенина. - М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. - 585 с.
2. Кузьмина Н.В. Педагогическое мастерство учителя как фактор развития способностей учащихся // Вопросы психологии. - 1984. - №1. -С. 23-28.
3. Педагогика и психология высшей школы. Серия "Учебники, учебные пособия". -Ростов-на-Дону: "Феникс", 1998. - 544 с.